

عزت حضرت زینب(س) با صبر تبلور یافت/ شبیه ترین فرد به امیرالمومنین

حجت الاسلام شهاب گفت: مقام صبر و حلم توانست عزت‌مداری حضرت زینب را تبلور دهد. این امر جز با توکل به خدا و ایمان واقعی و فانی شدن در مقام عبودیت و بندگی ممکن نیست.

حجت الاسلام شهاب گفت: مقام صبر و حلم توانست عزت‌مداری حضرت زینب را تبلور دهد. این امر جز با توکل به خدا و ایمان واقعی و فانی شدن در مقام عبودیت و بندگی ممکن نیست.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: اقدامات حضرت زینب(س) بعد از عاشورا نشان می دهد که آن حضرت در مواجهه با مسائل مختلف هیچگاه انفعالی برخورد نکرده و ورود فعال و مبتکرانه به موضوعات دارد. لذا با صلابت در مقابل بنی امیه می ایستد و در قالب خطبه ها و سخنرانی ها به این ستم فاحشی که روی داده واکنش نشان می دهد. محتوای رفتاری که حضرت زینب(س) در واقعه کربلا نشان می دهند بر مبنای تسلیم نشدن است. آشکار کردن ماهیت طرف مقابل و آشکار کردن انحراف او در استفاده ابزاری از دین در مسیر قدرت و... همه موید این نکته هستند که حضرت زینب یک برخورد فعال و هوشمندانه و آگاهانه و در آن شرایط بحرانی داشته است. به مناسبت وفات این بانوی بزرگوار به سراغ دو تن از کارشناسان دینی کشور رفتیم تا ابعاد اقدامات حضرت زینب(س) را مورد ارزیابی قرار دهیم.

چرا امام حسین(ع) در واقعه عاشورا زنان را با خود همراه کرد؟

حجت الاسلام محمود صفاری از وعاظ دینی کشور در پاسخ به این سوال که چرا امام حسین(ع) زنان را در واقعه عاشورا با خود همراه کرد و نقش و جایگاه آنها در این واقعه چه بود، گفت: بعضی کارها فقط از جنس بانوان بر می آید و این نوع تاثیر گذاری از عهده مردان خارج است. قطعا وقتی عقول تعطیل می شود و انسان ها عقل خود را اسیر هوای نفس خود کرده اند باید ابزار دیگری را به کار برد. امیرالمومنین فرمود چه بسیار عقلی که اسیر هوای نفس شده است. لذا عقل خاموش شده و هوی نفس روشن شده است.

وی ادامه داد: در این جور مواقع یک چیز ممکن است انسان را روشن کند و عقل او را زنده و متوجه کند، تنها یک بخش از وجود انسان ممکن است از عقل قوی تر عمل کند و آن هم بعد عاطفی است. اینکه امام حسین فرمودند خدا می خواهد که اهل بیت من را اسیر ببیند، شاید علت این باشد با آن وضع رقت انگیزی که بنی امیه اهل بیت را به اسارت کشید، عواطف را تحریک کرد. این حال عواطف و احساسات، توانست عقل های تعطیل شده را تا حدودی روشن کند. قیام های متعددی به اسم توابین و دیگر قیام ها بوجود آمد که همین هم در نهایت منجر به منقرض شدن بنی امیه شد.

سخن حضرت زینب(س) مانند سخنان امیرالمومنین بود

این کارشناس دینی با بیان روایتی مبنی بر اینکه زینب کبری(س) در کوفه طوری سخن می گفت که گویا امیرالمومنین سخن می گوید، بیان داشت: زینب کبری قطعا شبیه الناس به امیرالمومنین است. منطق زینب کبری منطق امیرالمومنین است و صدای او وقتی می خواهد خطبه بخواند همان صدای امیرالمومنین است. این همان صوت و منطق و گفتار و عقل و همان خطابی است که جان مردم را به هم می ریزد و آنها را متوجه کارهایشان می کند و آنها را شماتت می کند. صدا صدایی مردانه نبوده است که مثلا گویا مردی به جای زینب کبری سخن گفته است. آن منطق و درایت و استخدام واژگانی که در اوج فصاحت و بلاغت مفاهیم عالی خود را به دلها القا می کند، منظور است.

هیچ چیز غیر از زیبایی ندیدم

حجت الاسلام صفاری با اشاره به جمله ما رایت الا جمیلا گفت: کربلا دو بُعد دارد. یک بعد وحشیگری بنی امیه است که این وحشیگری زیبا نخواهد بود. منتهی کربلا یک بعد دیگر دارد که بعد فدا شدن و جان دادن و در راه خدا و ذبح شدن برای رسیدن به هدف است، لذا این وادی عشق بازی با ولی است که این قطعا زیباست. اما چرا زینب کبری می فرماید من جز زیبایی چیزی ندیدم؟ چون او خود زیباست و زیبا جز زیبایی چیزی نمی بیند. چون او عبد و بنده خداست. اگر ظلمی به او می شود ظلم کننده را نمی بیند بلکه نحوه ارتباط خود را با خدا را می بیند که زیباست. در مناسباتی که بین بشر ممکن است پدید بیاید متوقف نمی شود، بلکه مناسبات را در رابطه خدا و خود می بیند و از این باب فرمود ما رایت الا جمیلا. نه اینکه بخواهد بگوید ظلم بنی امیه هم زیبا بود. ما رایت الا جمیلا یعنی من آنقدر در بندگی و اطاعت و

شهادت و فداکاری غرق بودم که انگار هیچ چیز غیر دوست نمی بینم.

حضرت زینب چه مرتبه ای از عصمت را دارد؟

این واعظ دینی با اشاره به عصمت حضرت زینب(س) گفت: عقیله بنی هاشم همان امام حسین در قالب زنانه است. زینب حجت الهی نیست و حجج الهی در نزد خدا مشخص هستند اما به غیر از حجیت الهی زینب(س) با امام حسین دو تکه از یک قلب هستند و با هم یکی هستند. اگر بخواهیم از فضائل زینب کبری بگوییم هر چه از فضائل امام حسین گفتیم فضائل زینب کبری نیز هست.

وی ادامه داد: ما دو جور عصمت داریم. یک عصمت در رابطه با بندگی با خداست و عصمت عبودی است. یعنی کسی در بندگی به درجه ای می رسد که گناهی از او سر نمی زند. عواقب کار برای او روشن است و ممکن نیست مبتلی به آلودگی شود. این عصمت عبودی است و قطعاً عقیله بنی هاشم این نوع عصمت را داشته اند و مصداق اتم این عصمت هستند، بسیار اولیای الهی هم ممکن است بهره ای از این عصمت داشته باشند. اما یک نوع عصمت وجود دارد که مربوط به ولایت الهی و مخصوص ولی الله است که این عصمت را خدا به فرد اعطا می کند. لذا امام معصوم هیچ چیزی جز وحی نمی گوید. لذا افرادی که به این درجه می رسند مشخص هستند و کسی نمی تواند در این خصوص ادعا کند. عصمت ولایت و عصمت نبوی و اهل بیت را خدا به این چهارده معصوم داده و بقیه در این درجه نیستند. اما در بحث درجه عصمت عبودیت قطعاً حضرت زینب(س) برترین درجات را دارد.

اعطای بعضی از صفات حضرت زینب از ناحیه امام معصوم است

حجت الاسلام شهاب نیز در مورد صفات عقیله بنی هاشم گفت: در میان صفاتی که برای دختر امیر مومنان بیان شده اعطای بعضی از این صفات از ناحیه امام معصوم است. وقتی امام معصوم به میدان می آید قطعاً انتخاب صفت هدفی به دنبال خود دارد. مثلاً آن جایی که امام سجاد(ع) به حضرت زینب(ع) می فرماید: «یا عمة انت بحمد الله عالمة غیر معلمة، و فهمة غیر مفهمة»؛ قطعاً انشاد این سخن از ناحیه امام خالی از حکمت الهی نیست.

وی ادامه داد: در میان این عناوین مثل عابده آل علی، عصمه الله صغری و... که بعضی از سوی امام معصوم و بعضی از ناحیه بزرگان مکتب صادر شده است، علامه مامقانی در کتاب تنقیح المقال وقتی به نام فرزندان امیرالمومنین می رسد وقتی نام حضرت زینب را می برد می فرماید: «الزینب بنت علی، و ما ادراک ما زینب»؛ کیست که قدرت درک شخصیت دختر امیر مومنان را داشته باشد؟

وی افزود: در میان این صفات صفتی است که سه معصوم پیرامون آن حرف زده اند. در راس آن خاتم انبیا، بعد امیرالمومنین و بعد حضرت زهرا(س) هستند. حین ولادت حضرت زینب، پیامبر فرمود: «هی عقیله بنی هاشم».

این کارشناس دینی گفت: واژه عقیله یک وزن مشترک بین صیغه مبالغه و صفت مشبیه است. عقیل بر وزن فعیل است که دلالت بر پایداری و ثبوت یک صفت در شیء می کند. وقتی می گویم: «ان الله علی کل شیء علیم»؛ علم خدا کم و زیاد نمی شود. وقتی صحبت از عقیله بودن برای دختر امیرمومنان است، این صفت نشان می دهد، عقل و درایت و شعور تام در ذات دختر امیرالمومنین ثابت و تثبیت شده است.

وی افزود: این ثمره صلب شامخی است که امیرالمومنین پدرش بوده که خودش معلم انبیا بود و از حیثی از رحم مادری متولد شده که وقتی سخن از علم فاطمه می شود، امیرالمومنین می گوید فاطمه عالمة است: «بما کان و بما هو کائن و بما لم یکن».

وی ادامه داد: وقتی عقیله را به صیغه مبالغه ورود می دهیم می بینیم کثرت دارد. این تعقل و شعور آنقدر کثیر و کافی و وافی است که جای عمل این شخصیت در قول و فعل و... خارج از عقلی که در مقام عصمت معصوم تعریف شده، نیست.

حجت الاسلام عبدالحمید شهاب گفت: پیامبر شاخصه های عقل را بیان کرده و فرموده داناترین امت چه کسی است. پیامبر فرمود: «ان اعقل الناس عبد عرف ربه فاطاعة و عرف عدوه فعضاه و عرف دار اقامته فاصلحها و عرف سرعة رحيله فتزود لها»؛ اولین شاخصه انسان عاقل شناخت خالق و در نتیجه آن اطاعت پذیری است. حکما هم فرموده

اند که اعظم معارف معرفت الله است. در مورد حضرت زینب لذا چون شناخت او در اوج کمال و درک است هر نقیصه و مصیبت بر این عبد حمل بشود ذره ای از جاده حق خارج نمی شود.

وی افزود: صاحب ریاض می نویسد که امام سجاد(ع) فرمود شب عاشورا من مراقب عمه ام بودم. دیدم مشغول عبادت شد. اما در حالی شب عاشورا به نماز ایستاد که ساعتی قبل از خیمه برادرش آمده بود و حرف هایی با هم زده بودند که سبب غش کردن هر دو آنها شده بود. ولی دیدم نماز شب خود را خواند.

وی ادامه داد: عبارت امام این است که می فرماید «تستغیث الی ربها»؛ یک جوری با خدا مناجات می کرد که گویا آخرین نقطه لطف رب خود را در زمین می بیند. امام می فرماید جلو آمدن بینم عمه ام شکایتی دارد؟ اما دیدم به خدا می گوید خدایا فردا فصل امتحان زینب است از تو نعمت صبر می خواهم تا بتوانم به پای تو بایستم.

این کارشناس دینی گفت: علمای اخلاق و بزرگان مانند علامه مجلسی وقتی سخن از واژه صبر می کنند می گویند اگر کسی توانست صبر را در مقام آن ساعتی که همه آنچه دارد از او به آن واحد فقدان شد در برابر این مفقودات توانست صبوری کند و بایستد شک نکنید این عبد خالص مطیع عاقل حق است.

وی ادامه داد: امام سجاد می فرماید عمه ام در شب عاشورا با آرامش نماز شب خود را خواند اما شب یازدهم جسمش آسیب دیده بود فقط یک چیز در نماز عمه ام تغییر کرده بود و آنهم اینکه نماز دیشب عمه ام ایستاده بود و در شب یازدهم نشسته می خواند. امام می فرماید مناجات عمه ام را گوش دادم که می گفت خدایا آن قلیل قربانی که ساعاتی قبل تقدیم تو کردم در ساعات سختی اش از رضایت تو دست نکشید، خدایا امتحان صبر زینب(س) را سبک کن. مبادا تو را راضی نباشی.

حضرت زینب «عقیله من فی الارض و السماء» است

وی گفت: حضرت زینب(س) نه تنها عقیله بنی هاشم بلکه «عقیله من فی الارض و السماء» است.

وی ادامه داد: شاخصه دومی که پیامبر در مورد انسان عاقل فرمود این بود که «وَ عَرَفَ عَدُوَّهُ قَعَاةً»؛ یعنی وقتی مخاطبش دشمن دین خدا بود، مخاطب شناسی و دشمن شناسی کند و بهترین روش مبارزه در مقابل دشمن را از خود ارائه دهد.

حجت الاسلام شهاب گفت: کوفه و شام دو مخاطب حضرت زینب بود. در کوفه مخاطب حضرت جاهل نیست ولی غافل است. در دروازه کوفه وقتی حضرت شروع به سخن کرد نفرمود من دختر فاطمه(س) و یا دختر علی(ع) هستم. فرمود «یا اهل کوفه بعث ما قدمکم لانفسکم»؛ چه سرمایه خوبی برای قیامت خود فرستادید. گریه کنید که شما سزاوار این گریه اید. نوشته اند که زن و مرد در کوفه گریه می کردند. لذا موضع گیری عاقلانه و عالمانه حضرت بساط کوفیان را به هم ریخت.

وی افزود: امام سجاد فرمود وقتی وارد بر مجلس عبیدالله شدیم، حضرت زینب(س) از روی حیا سر خود را پایین انداخته بود. یک آن سر خود را بالا گرفت که جز من احدی محرم در آن مجلس نبود. امام فرمود نگاه کردم دیدم عمه ام زینب «و سترت وجهها بکمه الشریفه»؛ صورتش را با آستین عربی اش پوشانده بود. این کار به این خاطر بود که بگوید در اوج مصیبت و در رجاله گری دشمن قهار من دست از میزان دین و مکتب بر نمی دارم.

مقام صبر و حلم توانست عزت و مداری حضرت زینب را تبلور دهد

این کارشناس دینی در مورد مقام صبر و حلم وجود مقدس حضرت زینب(س) تصریح کرد: این مقام صبر و حلم توانست عزت و مداری ایشان را تبلور دهد. امیرالمومنین فرمود: «إذا أكرم الله عبدا أعانه على إقامة الحق»؛ یعنی اگر خدا اراده کند که بزرگی و کرامتی را به کسی بدهد، او را در راه بر پا داشتن حق کمک دهد. آن حضرت با اینکه مصیبت دیده و سختی کشیده بود که انسان در مقام وصف آن نمی تواند سخن بگوید ولی وقتی می خواهد شخصیت الهی خود و حقیقت دین خدا معرفی کند، چه در دربار یزید و چه در دربار عبیدالله چنان با صلابت به روشنگری می پردازد و طومار سفاکان را به هم می پیچد. این امر جز با توکل به خدا و ایمان واقعی و فانی شدن در مقام عبودیت و بندگی ممکن نمی باشد.

وی گفت: زینب کبری(س) آن روز نشان داد که یک زن آگاه، مومن و بصیر می‌تواند بر اجتماع اثر داشته باشد و خط مشی‌ها را تعیین کند و این پاسخی باشد بر آن مکاتبی که وجود زن را نفی می‌کنند و یا به آن نگاه ابزاری دارند. لذا حرکت یک زن می‌تواند بر جامعه تاثیر گذار باشد.

وی در پایان اظهار داشت: صفت معرفت و اطاعت و دشمن شناسی توأمان با صبر در مسیر بندگی حق، از حضرت زینب(س) عقیله ساخت.